

Слота О. В.

група АМ–42 (Тернопільський національний
педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Серняк О. М.

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ЛАНКИ

У сучасному суспільстві, яке стрімко розвивається, опанування іноземними мовами стало одним із першочергових завдань. Головною метою навчання іноземної мови є формування іншомовної комунікативної компетентності, яка передбачає використання іноземної мови як засобу спілкування у навчальній, трудовій чи повсякденній діяльності. Це свідчить про те, що аудіювання є надзвичайно важливою складовою іншомовної мовленнєвої діяльності, адже через цей вид діяльності той, хто вивчає іноземну мову, стає учасником іншомовної комунікації, отримуючи повідомлення іноземною мовою, сприймаючи його на слух, водночас пізнаючи особливості нової для нього мови (звуки, інтонацію, ритм).

Метою статті є спроба дослідити та проаналізувати основні етапи формування аудитивної компетентності, пояснити їх актуалізацію в процесі навчання учнів середньої ланки навчання шляхом застосування комплексів перед-текстових, текстових та після-текстових вправ.

Сучасна методика навчання іноземних мов трактує аудіювання як активний розумовий процес, спрямований на сприйняття та розуміння нових мовленнєвих повідомлень, що передбачає творче комбінування навиків і їх активне застосування, відповідно до ситуації, що змінюється [1, с. 320].

М. Андервуд звертає увагу на *три основні етапи навчання аудіювання* [5, с. 188]:

- початковий етап (попереднє прослуховування, pre-listening stage);
- основний етап (власне прослуховування, while-listening stage);
- завершальний етап (після прослуховування, post-listening stage).

Початковий етап є найголовнішим в ефективному навчанні навичок слухання. На цьому етапі потрібно підготувати учнів до сприйняття іншомовного аудіотексту. На думку методистів, це забезпечується обговоренням заголовку завдання, розмовою про власний досвід того, хто слухає, заохоченням спрогнозувати зміст аудіоповідомлення. Доречним також є звернення уваги учнів на певні лексичні та граматичні конструкції [3, с. 183].

Згідно з К. Ріксоном, початковий етап називається стадією попереднього слухання. Він складається з завдань, які учні роблять до прослуховування, щоб допомогти їм отримати максимум від того, що вони збираються слухати [4, с. 99].

Що стосується основного етапу – **етапу прослуховування**, то О. Мартинюк трактує етап прослуховування як активний процес. На цьому етапі учнів потрібно навчити учнів правильно сприймати аудіотекст. Вчена наголошує, що «етап прослуховування включає перше прослуховування та друге прослуховування». Під час першого прослуховування учні уявляють ситуацію, обробляють її та зберігають у своїй пам'яті, згадуючи раніше отриману фонову інформацію. Водночас, друге прослуховування дає змогу учням занотувати окремі деталі. Під час другого прослуховування, учні можуть малювати схеми, заповнювати таблиці чи пропуски, виконувати завдання на встановлення хронології подій. Так, О. Мартинюк зазначає, що «метою першого прослуховування є загальне розуміння змісту чи сюжету, а другого прослуховування – звернення уваги на деталі» [2, с. 393].

Завершальний етап, на думку І. Стогній та Л. Никонорової, є стадією, якою не можна нехтувати. Основною метою цього етапу є аналіз та закріплення почутої інформації, чого можна досягти за допомогою обговорення чи проведення дискусій [3, с. 183].

На думку К. Ріксона, завершальний етап (follow-up stage) містить завдання, які слід виконувати після того, як учні зрозуміли значення та зміст аудіоповідомлення і готові озирнутися назад, поміркувати над деякими аспектами мови в ньому або виконати якусь додаткову роботу на основі змісту почутого аудіозапису [4, с. 107].

Оскільки аудіювання це самостійний вид мовленнєвої діяльності, під час якого відбувається напружена робота всіх психічних і розумових процесів, то навчати цього виду діяльності необхідно цілеспрямовано на всіх етапах слухання.

Тому розглянемо низку перед-текстових, текстових та після-текстових вправ, які, на наше переконання є ревалентними у використанні на вищезазначених етапах аудіювання в процесі формування аудитивних навичок учнів середньої ланки.

Початковий етап (pre-listening stage) містить завдання чи дії, які учням пропонують зробити перед аудіюванням. На цьому етапі вчителі повинні розробити такі вправи, які допоможуть учням адаптуватися та підготуватися до слухання. Прикладом є вправа наступного типу.

Exercise 1

Look at the following questions carefully and think what kind of word is needed for the answer. How would you feel if ...

1. ... you bought a new car. _____
2. ... everyone forgot your birthday. _____
3. ... you won the lottery. _____
4. ... you had an important test tomorrow. _____
5. ... someone stole your wallet. _____
6. ... you won the first prize in a competition. _____

Основний етап (while-listening stage) охоплює завдання, які учням пропонується виконувати під час прослуховування. Важливо, щоб перед тим, як приступити до аудіювання учням ставиться чітке завдання.

Exercise 2

Listen to the recording and complete the table with the information you hear.

Name	Occupation	How long has he/she worked there?	What does he/she do?
Sally		Since 1998	
Fred		Since 2005	
Betty	Pet shop owner		
David			Work in the dolphin show

Вчені методисти на завершальному етапі (post-listening stage) рекомендують застосовувати після-текстові вправи, мета яких відтворити структуру аудіоповідомлення та активізувати почуту лексику.

Exercise 3

After listening the recording twice, put the following events in chronological order. This may be different from the order in the story. Put the number 1 for the first event, and so on.

- _____ Johnny greets Sarah.
- _____ Harry and Magda arrive.
- _____ Johnny asks if he can sit at Olivia's table.
- _____ Olivia is surprised to learn that Harry and Magda are coming to the café.
- _____ Olivia tells Johnny that it's a self-service café.
- _____ Johnny mentions his friend Harry.

Вищезазначені вправи доводять важливість поетапного навчання аудіювання учнів середньої ланки. Таким чином, використання даних вправ на різних етапах слухання забезпечить успіх не лише у аудіюванні, але і у цілому процесі навчання іншомовної комунікативної компетентності.

Отже, процес формування навичок аудіювання є важливою складовою формування іншомовної комунікативної компетентності, якому слід приділяти значну увагу під час вивчення іноземної мови. Розуміння вчителем іноземної мови та застосування ним різноманітних видів навчання іншомовного слухання на різних етапах навчання сприятиме розвитку комунікативної компетентності його учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Мартинюк О. В. Стратегії формування іншомовної аудитивної компетенції студентів на заняттях з практичного курсу англійської мови. 2013. Вип. 34. С. 391–395.
3. Стогній І. В., Никонорова Л. І. Формування навичок аудіювання у студентів вищих навчальних закладів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. № 33. 2018. Т. 2. С. 183–186.
4. Rixon, Shelagh. (1986) *Developing Listening Skills*. London: Macmillan. P. 276.
5. Underwood M. (1989) *Teaching Listening*. P. 482.

Слухинська І. А.

група АМ–43 (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Ладика О. В.

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ *VIPA* У РОМАНІ ДЕНА БРАУНА “ЯНГОЛИ І ДЕМОНИ”

На сучасному етапі розвитку лінгвістики актуальним є вивчення таких моделей репрезентації знань і уявлень людини про навколишній світ, як картина світу, фрейм, стереотип, концепт тощо. У ході роботи ми виявили, що найбільш розгорнуті, а нерідко й суперечливі погляди мовознавців супроводжують домінуючий термін лінгвокультурології – концепт.

Незважаючи на розмаїття трактувань концепту, методів його дослідження та способів репрезентації, єдиного підходу до розв’язання проблеми концепту не вироблено, відсутнє також його однозначне тлумачення. Виходячи з цього, актуальними залишаються питання структури концепту і можливостей його моделювання, питання про співвідношення концепту зі значенням мовного знака тощо.

Аналізу концептів присвячені праці В. І. Карасика, М. А. Красавського, Д. С. Лихачова, А. М. Приходька, Г. Г. Слишкіна, Ю. С. Степанова, І. А. Стерніна та ін. Найбільш актуальним для нашого дослідження ми вважаємо підхід Д. С. Лихачова, у якому йдеться про те, що концепт є результатом зіткнення значення слова з особистим і загальнонародним досвідом людини, тобто посередником між словами і дійсністю [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що сучасний російський критик О. Балод займався вивченням творчості Дена Брауна. На його думку, книги Дена Брауна – не що інше, як зразок нового жанру роману, роману майбутнього. Адже його твори містять елементи новаторства, незважаючи на всю буденність його письменницького таланту. О. Балод вважає, що романам Дена Брауна властиві такі риси, як простота і одночасно інтелектуальність (роман як сучасний міф), універсальність і сумісність з іншими жанрами культури та інтерактивність. Щодо роману «Янголи та Демони», то він ще не підлягав стилістичному та аналізу словникових дефініцій лексем-вербалізаторів лінгвокультурного концепту критиків і мовознавців. Саме тому дана тема є актуальною на сьогоднішній день [3].

У нашому дослідженні ми використовуємо метод аналізу словникових дефініцій лексем-вербалізаторів лінгвокультурного концепту FAITH / *VIPA*. Аналіз словникових дефініцій показує, що лексеми, які передають концепт *VIPA* в англійській мові тісно пов’язані